

Корінь М. В., к.е.н.,
доцент кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом,
Український державний університет залізничного транспорту

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ПАТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ»

Реформаційні процеси, що наразі мають місце на залізничному транспорті України, спрямовані на активне включення українських залізниць в систему транс'європейських транспортних зв'язків та забезпечення реалізації вигідного для країни транзитного потенціалу. Однак, попри численні заходи щодо входження ПАТ «Укрзалізниця» в європейський транспортний простір наразі в галузі наявні численні асиметрії розвитку, що обмежують можливість її повноцінної інтеграції в Європу. В значній мірі наявні асиметрії зумовлені технологічною відсталістю залізничного транспорту від рівня розвитку європейських залізниць, що відбивається в нагромадженні фізично і морально зношеного рухомого складу, залізничної інфраструктури, контактної мережі, засобів зв'язку тощо.

Особливу загрозу фактор технологічної відсталості становить для безпеки та привабливості перевезень, а відповідно й операційної ефективності галузі в умовах її переходу до моделі управління активами за бізнес-вертикалями. Адже згідно зі Стратегією розвитку ПАТ «Українська залізниця» кожна бізнес-вертикаль буде створення на основі фондів, що наразі експлуатуються у відповідних підрозділах, а це наперед означає збереження низького рівня ефективності компанії.

Згідно з статистичними даними вже наразі вичерпали свій експлуатаційний ресурс більше 90 % фондів галузі [1]. Аналіз поточного стану вантажного рухомого складу дозволив встановити, що наразі парк вантажних вагонів зношений на 90 %, парк вантажних електровозів – на 88 %, а парк тепловозів і взагалі на 100 % [2]. Досить складною є ситуація і з рухомими складом, призначених для пасажирських перевезень. Зокрема, середній термін

експлуатації усього парку пасажирських вагонів наразі становить 27,5 років, а рівень зношеності – 87 %. Із загальної кількості електропоїздів робочий парк нараховує лише 37 %, а дизель-поїздів і взагалі лише 5 %. Масштабної модернізації потребує й залізнична інфраструктура, фізичний знос якої перевищує 60 %, у тому числі об'єктів колійного господарства – 86 % [3].

Згідно зі Стратегією розвитку ПАТ «Українська залізниця» до 2021 року наразі відбуваються зміни в системі корпоративного управління галуззю, що пов'язанні з формуванням 5 бізнес-вертикалей, що націлені на обслуговування окремих сегментів ринку, а саме: бізнес-вертикаль вантажні перевезень, бізнес-вертикаль пасажирські перевезення, інфраструктура, послуги тяги, виробництво та сервіс [1]. Враховуючи те, що нові бізнес-вертикалі формуються на базі діючих сфер діяльності залізничного транспорту і відповідно, їх створення буде відбуватися шляхом передачі на баланс наразі наявних в галузі основних фондів, то вважаємо за необхідне зупинитися на характеристиці основних напрямків реалізації модернізаційних перетворень у кожній бізнес-вертикалі.

Перша бізнес-вертикаль «Вантажні перевезення та логістика», діяльність якої пов'язана з надання логістичних послуг та послуг в сфері вантажних перевезень. Враховуючи існуюче становище сфери вантажних перевезень, основними напрямки модернізації даної бізнес-вертикалі варто визначити:

- оновлення парку вантажних вагонів шляхом придбання та проведення капітального ремонту існуючих моделей, налагодження спільних виробництв вагонів з провідними закордонними компаніями;

- формування і розвиток ефективної збалансованої термінально-складської мережі на всій території України шляхом створення вантажопереробних терміналів, мультимодальних термінальних комплексів багатоцільового призначення, що надають широкий спектр складських, митних та супроводжуючих послуг;

- розширення портфелю транспортних послуг за рахунок переходу до інтегрованих послуг з перевезення вантажів «від дверей до дверей» за принципом «одного вікна»;

- впровадження інформаційно-телекомунікаційних систем обслуговування, в тому числі програм з обміну інформацією, баз роботи з клієнтами та програм автоматизованого розподілу парку вантажних вагонів між клієнтами тощо;

- запуск нових контейнерних та контрейлерних поїздів, мультимодальних транспортних маршрутів, в тому числі участь у проектах розбудови нових сухопутних маршрутів;

- будівництво окремих залізничних ліній для обслуговування вантажних перевезень тощо.

До основних напрямків модернізації бізнес-вертикалі «Пасажирські перевезення» варто віднести:

- оновлення парку пасажирських вагонів за рахунок придбання нових типів вагонів та збільшення парку рейкових автобусів, придбання та проведення капітального ремонту моторвагонного рухомого складу;

- відновлення інфраструктури вокзальних комплексів, будівництво сучасних багатофункціональних транспортно-пересадочних центрів як регіонального, так і міжнародного значення;

- розширення спектру послуг за рахунок організації руху туристичних поїздів, впровадження мультимодальних пасажирських перевезень, розвитку каналів продажів (збільшення кількості автоматів з продажу квитків, приєднання до пан'європейської системи продажу та глобальних систем бронювання, розвиток кейнтерингу тощо);

- оснащення приміського рухомого складу мобільними терміналами обліку і контролю проїзних документів;

- введення системи «соціального замовлення» з боку регіональних органів влади шляхом визначення попиту на перевезення з боку пільгових

категорій для кожного окремого маршруту та встановлення на цій основі фактичної потреби в субсидіюванні;

- будівництво нових залізничних ліній, розрахованих високошвидкісний рух пасажирських поїздів між ключовими пасажирськими хабами;

- впровадження сучасних клірингових технологій, забезпечення максимальної механізації робіт з екіпірування поїздів тощо.

Модернізація бізнес-вертикалі «Інфраструктура» має проводитися за такими напрямками:

- забезпечення своєчасного проведення капітальних та поточних ремонтів колії, інженерних споруд, тягових підстанцій та контактної мережі, перехід на систему ремонтного обслуговування залежно від фактичного стану;

- закупівля нового технічного обладнання, технологій та машин для виконання колійних робіт, віддаленої діагностики стану інфраструктури, робіт з обслуговування контактної мережі, пристроїв електропостачання тощо;

- проведення подальшої електрифікації ділянок залізниць з розширення їх провізних здатностей, а також ;

- впровадження енергоефективних технологій, в першу чергу за рахунок придбання живильних установок, дизель-генераторів, трансформаторів нового типу, радіостанцій, введення в експлуатацію швидкодіючих елегазових вимикачів для тягових підстанцій, пультів управління, системи мікропроцесорного кодового управління, панелей живлення тощо;

- введення автоматизованих систем управління на великих полігонах основних напрямків мережі за рахунок впровадження й спорудження кабельних волоконно-оптичних ліній зв'язку та встановлення цифрового устаткування тощо.

Основними напрямками модернізації бізнес-вертикалі «Послуги тяги» необхідно визначити:

- оновлення парку тягового рухомого складу шляхом придбання нових двосистемних електровозів, односистемних вантажних постійного і змінного

струму, а також магістральних вантажних тепловозів і гібридних маневрових тепловозів;

- проведення ремоторизації тягового рухомого складу сучасними силовими установками маневрових та магістральних тепловозів;
- оснащення тягового рухомого складу системами автоматизованого контролю рівня використання палива та технічного стану локомотиву;
- впровадження автоматизованої системи планування роботи тягового рухомого складу тощо.

Бізнес-вертикаль «Виробництво та сервіс» може бути модернізовано шляхом:

- уведення сучасних технологій ремонту тягового рухомого складу, в першу чергу високотехнологічного та енергозберігаючого обладнання, технологій ощадливого виробництва, автоматизації виробничих процесів з ремонту рухомого складу;
- впровадження системи ремонту тягового рухомого складу залежно від його технічного стану;
- створення спільних з провідними закордонними компаніями виробництв з ремонту та виготовлення запасних частин і в цілому нового рухомого складу тощо.

Література:

- 1 Основні аспекти стратегії розвитку ПАТ «Укрзалізниця» 2017-2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uz.gov.ua/about/general_information/. – Назва з екрана.
- 2 Обговорення довгострокової стратегії зміни тарифів на вантажні перевезення ПАТ «Укрзалізниця» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uz.gov.ua/press_center/up_to_date_topic/451909/. – Назва з екрана.
- 3 Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mtu.gov.ua/> . – Назва з екрана.